

Етти ҳалок қилувчи нарсалардан сақланиш | Тазкия дарслари (311-дарс)

19:00 / 20.12.2024 2605

Шаръий истилоҳда катта гуноҳлар «кабийра», кичик гуноҳлар «сағийра» дейилади.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади:

﴿اگریمَا مُدْخَلًا وَنَدْخَلْكُمْ سَعَاتِكُمْ عَنْكُمْ نَكْفِرْ عَنْهُ لَنْهَوْنَ مَا كَبَّارِ تَجْتَنِبُوا ۝﴾

«Агар қайтарилган нарсаларнинг катталаридан четда бўлсангиз, ёмонликларингизни ўчирурмиз ва сизни карамли манзилга киритурмиз» (Нисо сураси, 31-оят).

Бу ояти кариманинг маъноси «Катта гуноҳлардан четда бўлсангиз, кичик гуноҳларингизни кечириб, охирада сизни жаннатга киритамиз», деганидир.

Кабийра гуноҳлар қайси гуноҳлар экани ҳақида кўплаб ҳадиси шарифлар бор.

أُوبِنَتْ جَا «: لَأَقَمَّ لَسَوَّهَ لَعَلَّ لَإِلَّهِ صَيِّبٌ لَلِإِنْعَ، هُنَّ عُلَّ لَلِإِيضَرَ رَؤْيُ بَأَنَعِ
رُحَّ سَلَّ أَوَّهَ لَلِإِبْ كُرَّ شَلَّ» : لَأَق ؟ نُهُ أَمَّوْهَ لَلِإِلَّوْ سَرَ أَي : أُولَاق ، «تَأَقَبُ وُؤْمَلَّ غَبَّ سَلَّ
يَلَّوْ تَلَّ أَوَّهَ مَيَّ تَلَّ لَلِإِمُّ لُكَّ أَوَّ، أِبَّرَلَّ أُلَّ كَّ أَوَّ، قَحَّ لَبَّ أَلَّ لَلِإِمَّ رَحَّ يَلَّ لَلِإِسْفَنَّ لَلِإِنْتَقَو
يُذَمَّرْتَلَّ أَلَّ إِيَّ سَمَّ حَلَّ أَوَّر . «تَأَلَّ فَاغَلَّ لَلِإِنْتَانُ وُؤْمَلَّ لَلِإِنْتَانُ صَحُّ مَلَّ أُلَّ فَدَّقَوَّ، فَحَّ زَلَّ مَوِّي

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Етти ҳалок қилувчи нарсалардан четда бўлинглар!» дедилар.

«Эй Аллоҳнинг Расули, улар қайсилар?» дейишди.

«Аллоҳга ширк келтириш, сеҳр, Аллоҳ ҳаром қилган жонни ноҳақдан ўлдириш, рибохўрлик қилиш, етимнинг молини ейиш, уруш куни ортга қараб қочиш, мўмина, ғофила, афийфа аёлларга бўҳтон тоши отиш», дедилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

نَمَّ نِإْ «: لَأَقَمَّ لَسَوَّهَ لَعَلَّ لَإِلَّهِ صَيِّبٌ لَلِإِنْعَ، هُنَّ عُلَّ لَلِإِيضَرَ رَؤْيُ بَأَنَعِ
رُؤْيُ بَأَنَعِ لَلِإِنْمَوَّ قَحَّ رَؤْيُ غَبَّ مَلَّ سُمَّ لُجَّ رَضَرَعَ يَفَّ عُرَّ مَلَّ لَلِإِلَّاطُ تَسَّ رُؤْيُ بَأَنَعِ لَلِإِنْمَوَّ
دُوَادُ وُؤْبَّ أَوَّر . «ةَّبَّ سَلَّ لَبَّ نَأَتَّ بَّ سَلَّ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Гуноҳи кабийраларнинг каттаси бир одамнинг муслмон кишининг обрўсига ноҳақдан тил теккизишидир. Бир сўкишга икки сўкиш ҳам гуноҳи кабийралардандир», дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

مُّ كُرَّ بَحُّ أَلَّ أ «: لَأَقَمَّ لَسَوَّهَ لَعَلَّ لَإِلَّهِ صَيِّبٌ لَلِإِنْعَ، هُنَّ عُلَّ لَلِإِيضَرَ رَؤْيُ بَأَنَعِ
قُؤُقَّ عَوَّهَ لَلِإِبْ كُرَّ شَلَّ» : لَأَق ؟ نُهُ أَمَّوْهَ لَلِإِلَّوْ سَرَ أَي : أُولَاق «؟ رُؤْيُ بَأَنَعِ لَلِإِنْمَوَّ
هُتَّ يَلَّ : أُنَلُّقَّ يَّ تَحَّ أَلَّوْ قَيَّ لَازَ أَمَّ ف : لَأَق ، «رُؤْيُ لَلِإِنْمَوَّ وَرُؤْيُ لَلِإِنْمَوَّ دَأَهَشَّوَّ، نِيَّ دَلَّ أُولَّ

Абу Бакра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Сизларга (гуноҳи) кабийраларнинг энг каттасининг хабарини берайми?» дедилар.

«Ҳа, эй Аллоҳнинг Расули», дейишди.

«Аллоҳга ширк келтириш, ота-онага оқ бўлиш, ёлғон шаҳодат ёки ёлғон гап», дедилар.

Ул зот тўхтамай айтавердилар, ҳаттоки биз «Қачон сукут қилар эканлар», дедик».

Икки шайх ва Термизий ривоят қилишган.

لَا أَقَامَ لَسَوْ وَهِيَ لَعْنَةُ اللَّهِ لَصَّصِيَّبٍ لِّلَّ عَنِّ، أَمْ هُنَّ عُلَلُ لِي ضَرَّ وَرَمَعْنُ بِلِلَّ دَبَّ عَنِّ
«سُؤْمَعْلَانِي مَيَّلْ أَوْ سَفَّ لِّلَّ لُتَقْوَى نِي دِلْ أَوْلَى قُوُقُوعٌ هَلَّ لِبَابِ كَأَرْشِ إِبْرَائِيلَ كَلَّ»
يِرَاحُ بَلَّ أَوْرَ

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Аллоҳга ширк келтириш, ота-онага оқ бўлиш, одам ўлдириш ва ёлғон қасам гуноҳи кабийралардир», дедилар».

Бухорий ривоят қилган.

Бу ҳадислар турли муносабатларда келгани учун мақомига қараб айтилган.

Ушбу масалада уламоларимиз ҳам анчагина баҳслар юритишган. Улардан баъзилари: «Гуноҳи кабийра – уни қилган одамнинг дўзахга кириши Қуръон ёки ҳадисда тайин қилинган гуноҳлардир», дейдилар.

Иккинчилари: «Шариатда ҳаддни жорий этишни тақозо қилган гуноҳлар гуноҳи кабийрадир», дейдилар.

Бошқа бирлари эса: «Аллоҳ таоло ман қилган ҳар бир иш гуноҳи кабийрадир», деганлар.

«Талхийси шарҳи ақийдатут-Таҳовия» китобида бу ҳақда жумладан қуйидагилар келган:

«Уламолар бу хусусда бир неча хил гап айтганлар. Энг кучли ва тўғри гапга биноан, гуноҳи кабийра – ҳадд жазосига лойиқ, яъни шариатда жазоси белгилаб қўйилган ёки дўзахга киришга, лаънатга ва ғазабга сазовор қиладиган гуноҳлардир.

Гуноҳи сағийра эса бу дунёда ҳаддга лойиқ эмас, у дунёда дўзах, лаънат ва ғазаб ила қўрқитилмаган гуноҳлардир.

Юқоридаги таърифни Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо, Ибн Уяйна ва Аҳмад ибн Ҳанбал айтганлар. Ушбу таъриф орқали гуноҳи кабийра билан гуноҳи сағийра орасидаги фарқни очиқ-ойдин билиб олиш мумкин».

Ўтган уламолардан баъзилари гуноҳи кабийралар ҳақида алоҳида китоблар ҳам тасниф қилганлар. Мисол учун, Абу Абдуллоҳ аз-Заҳабий гуноҳи кабийралар ҳақидаги китобларида етмишга яқин гуноҳни санаб ўтганлар.

Аллома Ибн Касир ўз тафсирида уламолар гуноҳи кабийра сифатида зикр қилган гуноҳлардан баъзиларини мисол келтирганлар: ноҳақ одам ўлдириш, зино, баччабозлик, ароқ ичиш, ўғрилиқ, босқинчилик, бировни зинода айблаш, ёлғон гувоҳлик бериш, рибохўрлик, ёлғон қасам ичиш, қариндошлик алоқаларини узиш, ота-онага оқ бўлиш, жиҳоддан қочиш, етимнинг молини ейиш, ўлчов ва тарозида хиёнат қилиш, намозни вақтидан олдин ўқиш, намозни узрсиз вақтидан кейин ўқиш, пора олиш, эркак ва аёллар ўртасида қўшмачилик қилиш, закотни ман этиш, амри маъруф ва наҳйи мункарга қодир бўла туриб, бу ишни қилмаслик, Қуръон таълимотини унутиб юбориш, ҳайвонни ўтда куйдириш, эри яқинликни истаганида аёл кишининг сабабсиз рози бўлмаслиги, Аллоҳнинг раҳматидан ноумидлик, Аллоҳнинг макридан бепарволик, аҳли илм ҳамда ҳофизии Қуръонларга ёмонлик қилиш ва бошқалар.

Бундан кўриниб турибдики, аҳли салаф уламоларимиз мазкур гуноҳларни санашда ўзлари яшаб турган воқеълик таъсирида бўлганлар ёки баъзи бир кичик гуноҳларни ҳам катта гуноҳ ҳисоблаганлар.

Шунинг учун Қуръони Каримда ҳам, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларида ҳам гуноҳи кабийралар чегаралаб қўйилмаган. Чунки гуноҳи кабийралар вақтга, шароитга, жамиятга қараб хилма-хил бўлиб туради.

Мусулмон одам, исломий жамият, Аллоҳдан заррача бўлса ҳам қўрқувчи, қиёматдан умидвор шахс гуноҳи кабийрани ажратиб олиши қийин эмас.

Энг муҳими, «Агар қайтарилган нарсаларнинг катталаридан четда бўлсангиз, ёмонликларингизни ўчирурмиз ва сизни карамли манзилга киритурмиз» оятида келган умумий қоидани унутмаслик керак. Банда ўзини гуноҳи кабийрадан четга олса, қолган хато ва айбларини Аллоҳ таолонинг Ўзи мағфират қилади.

«Рухий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 14 апрелдаги 03-07/2439-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.